

**Лек намек за тежкото положение на
преводачите у нас
(05.11.2012)**

Напоследък (от няколко месеца), макар и плахо, все повече се говори за състоянието на професията преводач в България. Мненията са в изключително широк диапазон, от различни гледни точки и много често са крайни и объркани. Който се интересува, може да се зарови, например, в дискусиата във форума към петицията против новите изисквания към преводаческите агенции⁴ и, ако бъде в състояние, да си направи собствен извод. Аз лично, след шест месеца, не можах да си направя еднозначен извод. Има ли у нас преводачи или не? Наистина ли тази професия е на изчезване? Защо е толкова непривлекателна? На тези и на още много въпроси, които се завъртяха в главата ми през тези месеци, се опитах да си отговоря, но не успях. В търсене на отговори, попаднах на едно интервю с известния хърватски преводач Томислав Михалич, който отговаря на въпроса „Какво е състоянието на професията преводач в Хърватско днес?“

- Отчайващо, окаяно и мизерно. Общото положение в Хърватско се отразява и на

---

4 <http://www.peticiaq.com/forum/32093>

преводаческата дейност. Ние не сме изключение. В какво е главния проблем ли? Ами именно в това, че в тази страна всички се занимават най-вече с онова, от което си нямат понятие. Затова сме в това положение. Е, щом е така, тогава много трудно може да се различи кой всъщност е некадърен. В тази страна, както и навсякъде, състоянието на политиката и икономиката се отразява на всичко останало. Да започнем подред. Политиците ни са некадърни, освен когато трябва да шикалкавят и крадат...(1)

Колко познато, нали? Едно неясно положение, което говори за несигурност, включително и в професията преводач. Мисля, че всеки преводач у нас усеща тази несигурност. Тя се изразява в нестабилния статус на преводача и в объркания пазар на преводаческите услуги. Това ме подсеща за формулировката на статуса на професията преводач в Европейския съюз:

Под статус се разбира предполагаемата стойност на професионалните умения, а не самите умения. Един индивид или група с висок статус в идеалния случай се характеризира с надеждност, престиж, авторитет, по-високо заплащане и степен на професионална изключителност. Когато обаче

сигналите за статуса са слаби или объркващи, тези стойности са ниски, резултатът е разстройство на пазара, а добрите преводачи могат да напуснат пазара. Процесът на професионализация може да се разглежда като произвеждане на положителни сигнали за статус, като например такива, че добрите преводачи остават на пазара.(2)

Е, лично аз не усещам положителни сигнали добрите преводачи у нас масово да са останали на пазара, нито пък преводачите у нас да са престижни, авторитетни и високо заплатени. Това, за съжаление, може да се окаже обща тенденция. Например, в една статия за учредителната конференция на Европейската асоциация на съдебните преводачи (EULITA) се казва следното:

Онова, което се оказва общ проблем, е проблемът с лошия статус и авторитет на професията преводач (съдиите и адвокатите гледат на нас общо взето като на помощен персонал), а един случай в Испания граничи с комичното: на колега, който е преводач с английски, съдията се опитал да му нареди да превежда от някакъв друг език, който той не знае, а след неговото несъгласие съдията му наложил административно наказание! ... Общ проблем са и

тежките условия на работа - иска се да се работи за даден случай, без никаква подготовка, без запознаване с документацията, сроковете за писмен превод са кратки и нереални, а възраженията на възложителите - чести и строги.(3)

Да, пренебрежителното отношение към преводачите е довело до абсурдните условия, при които работим. Освен в съда, историята се повтаря и пред нотариусите. Отиваме да превеждаме нотариални актове, които никога не сме виждали, нотариусът ни подканя да побързаме, защото чакат следващите клиенти. А замислили ли сте се, че при това претупване може да пострада някой? А при писмените преводи наистина е така - нереално кратки срокове. По този повод мистър Витек казва:

Всъщност, има само два вида работа, която преводачите могат да очакват и с която трябва да свикнат в своята сфера на работа: 1. спешна работа и 2. никаква работа.(4)

---

(1) Intervju: Tomislav Mihalić (II) , Ranko Čop, 25.05.2009.⁵, Kakvo je stanje prevoditeljske struke u Hrvatskoj danas...? - Očaj, jad i bijeda. Naime općenito stanje u Hrvatskoj odražava se i na prevođenje. Uosta-

5 <http://www.sfcentar.com/vijesti.php?id=663>

lom, nismo mi iznimka. U čemu je u Hrvatskoj glavni problem? Pa upravo u tome da se u ovoj zemlji svi bave najviše onim o čemu nemaju pojma. Zato nam jest tako kako nam jest. No, kad je tomu tako, onda je vrlo teško razlučiti tko je u biti nesposoban. U ovoj zemlji, kao i svugdje, stanje u politici i gospodarstvu odražava se na sve ostalo. Pa krenimo redom. Političari su nam nesposobni, osim kada treba "muljati" i krasti.

(2) The Status of the Translation Profession in the European Union (7/2012)⁶, стр. 3: Status is understood as the presumed value of expert skills, rather than the skills themselves. An individual or group with high status is ideally attributed trustworthiness, prestige, authority, higher pay and a degree of professional exclusivity. However, when the signals of status are weak or confusing, those values are low, market disorder results, and good translators may leave the market. The process of professionalisation can then be seen as the production of efficient signals of status such that good translators stay in the market.

(3) Janka Doranić, European Legal Interpreters and Translators Association - EULITA, ноември 2010.⁷, [...na osnivačkom skupu EULITA-e] Ono što se nametnulo kao zajednički problem je problem lošeg statusa i ugleda struke tumača (suci i odvjetnici na nas uglavnom gledaju kao na pomoćno osoblje), a slučaj iz Španjolske graniči s komičnim. Naime, kolegi koji je tumač za engleski, sudac je pokušao dati nalog da prevodi s nekoga drugog jezika koji on ne zna, a na njegovo protivljenje mu je dao ukor! ... Zajednički i opći problem su također teški uvjeti rada - traži se da se radi ad hoc, bez ikakve pripreme, bez uvida u spis, rokovi za prevodenje su kratki i nerealni, a prigovori naručitelja česti i strogi.

(4) Patenttranslator's Blog, Diary of a Mad Patent

---

6 http://ec.europa.eu/dgs/translation/publications/studies/translation_profession_en.pdf

7 http://www.drustvoprevoditelja.htnet.hr/prevoditelj_2010/doranic.htm

Translator (Mr Vitek), Translator's Dementia (TD) - What It Is and How To Recognize the Signs⁸, There are really only two types of work that translators can expect and need to get used to in their line of work: 1. rush work, or 2. no work.

---

8 <http://patenttranslator.wordpress.com/2012/04/06/translators-dementia-td-what-it-is-and-how-to-recognize-the-signs/>